

УДК 336.748.12

Зайцев О. В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Сумський державний університет, Суми, Україна.

ВЗАЄМОДІЯ МОНЕТАРНОЇ ІНФЛЯЦІЇ З ІНДЕКСОМ ЦІН В ГАЛУЗЯХ ТРАНСПОРТУ І ЗВ'ЯЗКУ

Зайцев О. В. Взаємодія монетарної інфляції з індексом цін в галузях транспорту і зв'язку. У статті йде мова про цінову інфляцію стосовно послуг та продукції галузей транспорту і зв'язку, а також, і про теоретичні засади інфляції. Запропоновано новий (інноваційний) механізм чисельної оцінки інфляції, що ґрунтується на оцінці грошей витратами праці. Оцінка грошей, що формують показник ціни таким показником, як витрати людської праці, або вартісна оцінка ринкових цін, показує кількість грошових знаків, що «обслуговує», або що «припадає» на одиницю людської праці. Актуальність цього питання обумовлена відсутністю єдності поглядів щодо механізму кількісного обчислення інфляції. Таким чином, мета даної статті полягає в тому, щоб обґрунтувати механізм кількісної оцінки рівня інфляції за допомогою та з використанням показника витрат людської праці.

Ключові слова: сутність інфляції, цінова інфляція, монетарна інфляція, ціни на продукцію галузей транспорту і зв'язку, фонд робочого часу, ВВП, витрати людської праці, індекс монетарної інфляції.

Зайцев А. В. Взаимодействие монетарной инфляции с индексом цен в отраслях транспорта и связи. В статье идёт речь о ценовой инфляции на услуги и продукцию отраслей транспорта и связи, а также о теоретических основах инфляции. Предложен новый (инновационный) механизм численной оценки показателя инфляции, который основывается на оценке денег затратами труда. Оценка денег, формирующих показатель цены таким показателем, как затраты человеческого труда или стоимостная оценка рыночных цен, показывает количество денежных знаков которые «обслуживает» или сумма

которых «приходится» на единицу человеческого труда. Актуальность этого вопроса обусловлена отсутствием единства взглядов относительно механизма количественного исчисления инфляции. Таким образом, цель данной статьи заключается в том, чтобы обосновать механизм количественной оценки уровня инфляции с помощью и с использованием показателя затрат человеческого труда.

Ключевые слова: сущность инфляции, ценовая инфляция, монетарная инфляция, цены на продукцию отраслей транспорта и связи, фонд рабочего времени, ВВП, затраты человеческого труда, индекс монетарной инфляции.

Zaitsev O. V. The Interaction of Monetary Inflation With the Price Index in the Transport and Communications Sectors. This article about inflation in prices for the transport and communications products and also as the theory of inflation.

Among economists and financiers of different schools and areas no unity of views on the qualitative detection of phenomena such as inflation and, in particular, there is no reasonable mechanism for quantitative calculation of inflation. In academics has become common after the theoretical explanation they go to practical calculations of inflation and where all payments are replaced, it is replaced, such as the rate of inflation index rising prices. In our opinion, the index of price growth is not an indicator of inflation, this is only an indicator of price growth, which under certain conditions can be triggered as inflation but it is not inflation factors.

The article is offered a new (innovative) mechanism numerical assessment of inflation based on an assessment of the labor input. Estimation of the growth prices index, along with an indicator such as the input of human labor, or — valuation of market prices, — shows the number of banknotes that "serves" or "accounts" per unit of human labor. The relevance of this issue is due to the lack of a reasonable mechanism for inflation quantifying. Therefore, the purpose of this article is to describe the scheme for the numerical evaluation of the inflation rate, based on the money estimation by labor input.

Data for analysis were taken from the Statistical yearbooks for 2000-2014. In our view, monetary inflation is the catalyst that causes a rise in prices. Monetary

inflation is the cause of price increases, but not vice versa (at least in this study). A proactive trend growth index of the monetary inflation relative to the price index is proactive period of six months to 2 years.

Indicators of inflation and monetary growth figures are different price indices, which are relatively independent but under certain conditions are interrelated as a factor and effect. It was established that monetary inflation shows the increase in price for transport and communications sectors products as load per unit of labor input more by 6,5 times. In addition, the calculations showed that the growth rate of monetary inflation is above the growth rate of prices. The author have substantiated a direct proportion between monetary inflation and price index, and described future prospects of research in this field.

Keywords: the nature of inflation, price inflation, monetary inflation, prices of the transport and communications products, fund of working time, GDP, the labor input of human, monetary inflation index.

Постановка проблеми. Дана стаття є тематичним продовженням статті під назвою «Вимірювання цінності грошей» в якій було обґрунтовано та оприлюднено показник вимірювання монетарної вартості (цінності) грошей [1]. Також, у згаданій статті, на умовних прикладах було показано можливі варіанти взаємодії цінової (традиційний розрахунок) та монетарної (інноваційний метод) показників інфляції. Якщо статтю [1], а також роботи [2, 3, 4, 5] можна вважати теоретичним підґрунтям обраної проблематики, то ця стаття, що пропонується до вашої уваги, є прикладом практичного застосування теоретичних принципів, а саме розрахунку монетарної вартості грошей. Нагадуємо, що монетарна оцінка грошей — це оцінка грошей, яка відмінна від їх субстанціональної оцінки де основою виступає золото, та від оцінки за допомогою їх купівельної спроможності з огляду на окремий товар або групу товарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. «Інфляція як специфічна властивість економіки відома вже декілька століть. Однак, попри це, в

економічній теорії не існує єдиного погляду на суть цього надзвичайно складного економічного явища...» [6, с. 232], — так починає вести мову про інфляцію А. С. Гальчинський, який під час видання книги [2] був радником Президента України з питань макроекономічної політики. Не менш поважний український науковець М. І. Савлук зазначає: «Незважаючи на очевидність зв'язку інфляції зі знеціненням грошей, сутність цього явища не знайшла однозначного трактування в економічній літературі» [7, с. 193]. Відомий український науковець з політичної економії А. А. Чухно наголошував: «У найзагальнішому визначенні інфляцію можна визначити як підвищення загального рівня цін. Однак інфляційний процес набагато складніший» [8, с. 501]». На загальнотеоретичну неопрацьованість та практичну багатогранність визначення такого явища як інфляція звертали увагу й інші фахівці. Наприклад, К. С. Базилевич у підручнику «Макроекономіка» зазначив: «... інфляція — багатofакторний, багатовимірний, і складний соціально-економічний процес, властивий ринковій економіці, який може бути спричинений різними подіями...» [9, с. 399]. Перелік дефініцій стосовно сутності інфляції та протиріч у її визначенні можна продовжити [1].

Серед економістів та фінансистів різних наукових шкіл та напрямків досі немає єдності поглядів щодо якісного визначення явища інфляції і, особливо, не існує обґрунтованого механізму кількісного обчислення інфляції. Після всіх теоретичних викладок в практичній площині всі розрахунки інфляції замінюються, саме замінюються, таким показником, як індекс зростання цін. Наприклад, у Статистичних щорічниках України, виданих Державним комітетом статистики України, в розділі «Ціни і тарифи» читаємо визначення: «Індекс споживчих цін (індекс інфляції) є ....». Тобто, із тексту такого визначення випливає, що «індекс споживчих цін» та «індекс інфляції» — це терміни-синоніми. Таке ж розуміння показника інфляції надається і в провідних підручниках [7, с. 199; 4, с. 502]. До речі, індекс споживчих цін на товари та послуги (ІСЦ) показує середній рівень цін на державою зазначений перелік товарів і послуг, так званий «споживчий кошик», за певний період, як правило

за календарний рік. У вітчизняних і зарубіжних наукових та навчальних джерелах він, тобто індекс споживчих цін, найбільш часто використовується як синонім слова «інфляція».

Отже, виникає питання, чи інфляція є самостійним процесом, відмінним від зростання цін, чи зростання цін і є безпосередньо процесом інфляції.

Повертаючись до визначень індексів цін, що надані у Статистичних щорічниках України (розділ 4 «Ціни і тарифи»), звертаємо увагу на те, що всі інші індекси цін, крім індексу споживчих цін, а саме: «Індекс цін виробників промислової продукції», «Індекс цін реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами», «Індекс цін на будівельно-монтажні роботи», «Індекс тарифів на послуги пошти та зв'язку», «Індекс тарифів на вантажні перевезення», «Індекс цін інвестицій в основний капітал», — не зазначені, як індекси інфляції. Тобто, за визначеннями «Статистичних щорічників ...» індекс споживчих цін — це в той же час і індекс інфляції, а всі інші індекси цін і тарифів — не індекси інфляції, а лише індекси цін.

Заглянемо в ще більш вагомий документ, згідно з яким повинні формуватися загальнодержавні статистичні показники. Мова йде про міжнародний документ «Система національних рахунків 2008». У передмові цього документа говориться: «СНС-2008 призначена для використання всіма країнами і розроблена з урахуванням потреб країн, що знаходяться на різних стадіях економічного розвитку. Вона також є першоосновою для стандартів в інших областях економічної статистики, сприяючи інтеграції цих статистичних систем і приведення їх у відповідність з національними рахунками» [10, с. III]. Так ось, в тексті цього документу в багатьох місцях йде мова про інфляцію, але, визначення інфляції відсутнє.

На нашу думку, індекс зростання цін не є показником інфляції, це, можливо, лише тільки показник росту цін, який, за певних умов може бути спровокований, як інфляцією, так і не інфляційними чинниками. Як теоретично доведено, наявність монетарної інфляції не завжди викликає підвищення цін [1]. Навіть можливі випадки, коли за наявності монетарної інфляції зростання

цін може й не бути, мало того, ціни можуть навіть падати. На нашу думку, показником інфляції виступає монетарний чинник, який вимірюється за допомогою та з використанням показника витрат людської праці, тобто застосовується безпосередня оцінка грошей витратами праці, яка і є показником монетарної інфляції.

Постановка завдання. Мета статті — показати можливість фінансово-економічних розрахунків показників монетарної інфляції на підставі та з використанням наявних офіційних статистичних даних для України за останні п'ятнадцять років: проаналізувати результати та знайти можливі механізми взаємодії та взаємовпливу процесу монетарної інфляції та процесу зростання цін.

Виклад основних результатів. У дослідженні використовуємо статистичні показники Держкомстату України з 2000 р., тому що тоді у статистичній звітності Україні був уперше представлений новий показник, який до цього не надавався статистикою, а саме, — «Використання фонду робочого часу працівників, зайнятих в галузях економіки». Отже, з'явився показник, що відображає по галузях економіки фактично (!) відпрацьований час працівниками, ще є вкрай важливим для нашого методу економічно-монетарних досліджень. Отже, будемо вважати 2000 р. відправним пунктом, від якого почнемо вести порівнювання грошових показників. Розрахунок ведемо табличним способом (табл. 1, 3—5).

Таблиця 1.

**Оцінка фактичних (ринкових) цін витратами праці
в галузях транспорту і зв'язку в Україні 2000 — 2003 рр.**

№ з/п	Показник	2000	2001	2002	2003
1	2	3	4	5	6
1	Випуск товарів і послуг в галузях транспорту і зв'язку у фактичних цінах; млн. грн.	34719*	41295 [15, с. 29]	46946 [15, с. 29]	59995 [15, с. 29]
2	Середньооблікова кількість найманих працівників у галузях транспорту і зв'язку; усього, тис.	1110 [16, с. 370]	1048 [20, с. 401]	1014 [20, с.401]	994 [16, с.370]

3	Використання фонду робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього відпрацьовано); годин	1602**	1640 [14, с. 395]	1664 [19, с.443]	1674 [20, с.413]
4	Фонд відпрацьованого робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку; тис. астрономічних годин, (рядок 2 × рядок 3)	1778220	1718720	1687296	1663956
5	Коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу ***	1,250000	1,333373	1,382477	1,483981
6	Кількість праці, що витрачена працівниками в галузях транспорту і зв'язку, усього; години витрат праці, (рядок 4 × рядок 5)	2222775	2291695	2332648	2469279
7	Оцінка грошей витратами людської праці, (або, що одне й те ж саме, — вартісна оцінка ринкових цін у галузях транспорту і зв'язку); грн. / на годину витрат праці, (рядок 1 / рядок 6)	15,62	18,02	20,13	24,30

* Розраховано нами за умов складного нарахування за середньою ставкою 20 % , що корелюється з даними у наступні 3 роки.

**Розраховано як середньозважене від показників фонду робочого часу та середньої кількості працівників галузей транспорту і зв'язку [11, с. 374, с. 363].

*** Дивись далі по тексту — **Пояснення**.

Пояснення. Коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу (коефіцієнт вартості) показує кількість годин праці (тобто трудову вартість) яку «вміщує в собі» одна астрономічна година роботи працівника. Підготовчий фактичний матеріал для розуміння та розрахунку такого коефіцієнта вже існує понад пів сторіччя.

Із 70-х років ХХ ст. у спорті кількість виконаної спортсменом роботи вимірюють сумарною кількістю биття пульсу. Показник сумарної пульсової активності визначає суму ударів пульсу людини протягом часу її спортивної роботи. За початок відліку беруть частоту серцевих скорочень від 60 до 80 ударів за хвилину. Показник биття пульсу, наприклад, — «80 ударів за хвилину», — означає 80 ударів пульсу (серця) які дорівнюють одній астрономічній хвилині. Такий механізм вимірювання кількості праці цілком можливо і доречно застосувати і до людської праці на виробництві. Тим більш, що вже накопичено багатий фактичний матеріал стосовно досліджень зв'язку

праці та серцебиття.

Конкретні види праці вже давно розподіляють на групи залежно від навантаження, використовуючи, як показник, частоту пульсу. У 1963 році в Англії Brown and Growden досліджували промислових робітників, пов'язаних з Slough Industrial Health Service і опублікували в «Slough Scales» такі дані: залежність пульсу (в ударах за хвилину) від робочого навантаження: легка робота — 60-100, помірна 100-125, важка 125-150, дуже важка 150-175 ударів за хвилину [12, с. 156]. Групою вчених Франції, Швейцарії та Бельгії у 1967 була видана книга J. Scherrer «Physiologie du travail (ergonomie)» [13]. У цій книзі H. Monod and M. Pottier дають таку класифікацію робіт по частоті ударів серця: дуже легка робота — до 75, легка 75-100, помірна 100-125, важка 125-150, дуже важка 150-175, вкрай важка робота — більше 175 ударів за хвилину [12, с. 204]. Прикладів таких досліджень можна навести багато.

Отже, якщо взяти кількість ударів пульсу за базу показника легкої роботи у 80 уд./хв., то помірна робота буде мати коефіцієнт — від 1,25 (100 уд./хв. : 80 уд./хв.) до 1,56 (125 уд./хв. : 80 уд./хв.), важка робота — від 1,57 до 1,87 (125 уд./хв. : 80 уд./хв.) до (150 уд./хв. : 80 уд./хв.), дуже важка — від 1,88 до 2,19 (150 уд./хв. : 80 уд./хв.) до (175 уд./хв. : 80 уд./хв.) і так далі. Ці коефіцієнти і є коефіцієнтами перерахунку фактичного робочого часу у години витрат праці.

Проведені дослідження дають можливість для 2000 р. взяти коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу у розмірі 1,25 (табл. 1, рядок 5). Звісно, такий коефіцієнт треба розрахувати на підставі натурних вимірювань безпосередньо на виробництві, але, такі вимірювання — справа недалекого майбутнього. Для 2001 р. і для наступних років, до 2014 р. включно, проведемо розрахунки коефіцієнтів вартості пов'язуючи їх із наявними статистичними даними. Звісно, фактичних даних для такого розрахунку ще ніхто ніколи не збирав, але статистика дає показник використання фонду робочого часу працівниками транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього відпрацьовано) в астрономічних годинах (рядок 3 в табл.1 та той же рядок 3 в табл. 3—5). Якщо перемножити

цей показник на коефіцієнт вартості, то й будемо мати показник витрат праці (тобто трудову вартість), витрачену за один рік одним середньостатистичним робітником в галузях транспорту і зв'язку.

На підставі наявних статистичних даних ще не маємо можливостей розрахувати коефіцієнт вартості безпосередньо. Але можемо підійти до його чисельної характеристики опосередковано. Можемо чисельно розрахувати не коефіцієнт вартості, а його змінність відносно попереднього року, а саме індекс коефіцієнта вартості відносно попереднього року, який, по суті відображає зміни коефіцієнта вартості також, як відображає, наприклад, зміни цін індекс цін. Механізм розрахунку такий. Цілком природним є взаємозв'язок індексу вартості з індексом фізичного обсягу валового внутрішнього продукту. За початок відліку беремо 2000 р. Тоді індекс фізичного обсягу ВВП у 2000 р. дорівнює 100,0 %, а індекс вартості дорівнює 1,0 (табл. 2). Добуток індексу вартості та показника фактично відпрацьованого робочого часу при незмінності всіх інших факторів впливає прямо пропорційно на фізичний обсяг ВВП. Отже, можемо записати, що для 2000 р. $1602 \cdot 1,0 = 100,0\%$, а для 2001 р. $1640 \cdot I_v = 109,2\%$. Якщо порівняти ці показники один відносно іншого то будемо мати пропорцію: $1640 \cdot I_v / 1602 \cdot 1,0 = 109,2 / 100,0$, звідки й випливає, що $I_v = 1,066698$. Нагадуємо, знайшли не коефіцієнт вартості, а індекс вартості (I_v) 2001 р. відносно 2000 р. взятого за 100%, або за 1,0. Для розрахунку коефіцієнта вартості в 2001 р. треба I_v для 2001 р. помножити на коефіцієнт вартості попереднього 2000 р.: $1,066698 \cdot 1,250000 = 1,333373$ (результат в табл. 2).

Наступний розрахунок. Для 2001 р. (тепер він базовий) $1640 \cdot 1,0 = 100,0\%$, а для 2002 р. $1664 \cdot I_v = 105,2\%$. Якщо порівняти ці показники один відносно іншого то будемо мати: $1664 \cdot I_v / 1640 \cdot 1,0 = 105,2 / 100,0$, звідки $I_v = 1,036827$. І далі, для розрахунку коефіцієнта вартості в 2002 р. треба I_v для 2002 р. помножити на коефіцієнт вартості 2001 р.: $1,036827 \cdot 1,333373 = 1,382477$ (результат заносимо в табл. 2). За таким механізмом розраховуються й інші показники відповідно для кожного року (табл.2).

**Розрахунок коефіцієнта вартості, що перераховує
астрономічні годин робочого часу у години вартості**

Рік	Індекси фізичного обсягу валового внутрішнього продукту (у порівняних цінах), % до попереднього року	Використання фонду робочого часу працівниками галузі транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього фактично відпрацьовано), (див. рядок 3 у таблицях 1, 3, 4, 5); годин	Індекс коефіцієнта перерахунку астрономічних годин робочого часу у години вартості відносно попереднього року (індекс вартості) (Ів)	Коефіцієнт перерахунку астрономічних годин робочого часу у години вартості (у вартісні години) відносно попереднього року (коефіцієнт вартості)
1	2	3	4	5
2000	100,0	1602	1,0	1,250000
2001	109,2 [15, с. 29]	1640	1,066698	1,333373
2002	105,2 [15, с. 29]	1664	1,036827	1,382477
2003	109,6 [15, с. 29]	1674	1,073422	1,483981
2004	112,1 [15, с. 29]	1699	1,104505	1,639064
2005	102,7 [15, с. 29]	1701	1,025792	1,681339
2006	107,3 [16, с. 30]	1703	1,071740	1,801958
2007	107,9 [16, с. 30]	1717	1,070202	1,928459
2008	102,3 [16, с. 30]	1707	1,028993	1,984371
2009	85,2 [16, с. 30]	1619	0,898310	1,782580
2010	104,1 [17, с. 31]	1677	1,004996	1,791487
2011	105,4 [17, с. 31]	1704	1,037299	1,858308
2012	100,2 [17, с. 31]	1699	1,004949	1,867504
2013	100,0 [17, с. 31]	1671	1,016756	1,898797
2014	89,9 [18, с. 11]	1614	0,930749	1,767304

Далі по тексту, в табл. 3–5 представлені такі ж розрахунки, за тим же розрахунковим алгоритмом, що й у табл. 1.

Підсумовуючи результати розрахунку показників вартісної оцінки цін реалізації послуг та продукції галузей транспорту та зв'язку (колонка 2 в табл.6) можемо виконати розрахунок щорічних індексів монетарної інфляції продукції цих галузей (колонка 3 в табл. 6) та провести їх порівняння з офіційним оприлюдненим державною статистикою індексом цін на послуги (продукцію), що реалізують підприємства транспорту та зв'язку (колонка 4 в табл. 6).

Таблиця 3.

**Оцінка фактичних (ринкових) цін витратами праці
в галузях транспорту і зв'язку в Україні 2004 — 2007 рр.**

№ з/п	Показник	2004	2005	2006	2007
1	2	3	4	5	6
1	Випуск товарів і послуг в галузях транспорту і зв'язку у фактичних цінах; млн. грн.	75233 [16, с. 32]	91219 [16, с. 32]	107638 [16, с. 32]	135074 [16, с. 32]
2	Середньооблікова кількість найманих працівників у галузях транспорту і зв'язку; усього, тис.	981 [16, с.370]	992 [16, с.370]	991 [16, с.370]	977 [16, с.370]
3	Використання фонду робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього відпрацьовано); годин	1699 [22, с. 414]	1701 [23, с. 399]	1703 [15, с. 382]	1717 [24, с. 396]
4	Фонд відпрацьованого робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку; тис. астрономічних годин, (рядок 2 × рядок 3)	1666719	1687392	1687673	1677509
5	Коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу ***	1,639064	1,681339	1,801958	1,928459
6	Кількість праці, що витрачена працівниками в галузях транспорту і зв'язку, усього; години витрат праці, (рядок 4 × рядок 5)	2731859	2837078	3041115	3235007
7	Оцінка грошей витратами людської праці, (або, що одне й те ж саме, — вартісна оцінка ринкових цін у галузях транспорту і зв'язку); грн. / на годину витрат праці, (рядок 1 / рядок 6)	27,54	32,15	35,39	41,75

***Дивись в тексті вище — Пояснення, (текст після табл. 1).

Таблиця 4.

**Оцінка фактичних (ринкових) цін витратами праці
в галузях транспорту і зв'язку в Україні 2008 — 2011 рр.**

№ з/п	Показник	2008	2009	2010	2011
1	2	3	4	5	6
1	Випуск товарів і послуг в галузях транспорту і зв'язку у фактичних цінах; млн. грн.	172314 [16, с. 32]	182914 [16, с. 32]	169526 [25, с. 30]	215666 [25, с. 30]
2	Середньооблікова кількість найманих працівників у галузях транспорту і зв'язку; усього, тис.	974 [16, с.370]	945 [25, с.343]	824 [25, с.343]	814 [25, с.343]

3	Використання фонду робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього відпрацьовано); годин	1707 [26, с. 390]	1619 [27, с. 386]	1677 [16, с. 379]	1704 [28, с.378]
4	Фонд відпрацьованого робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку; тис. астрономічних годин, (рядок 2 × рядок 3)	1662618	1529955	1381848	1370016
5	Коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу ***	1,984371	1,782580	1,791487	1,858308
6	Кількість праці, що витрачена працівниками в галузях транспорту і зв'язку, усього; години витрат праці, (рядок 4 × рядок 5)	3299251	2727267	2420289	2545912
7	Оцінка грошей витратами людської праці, (або, що одне й те ж саме, — вартісна оцінка ринкових цін у галузях транспорту і зв'язку); грн. / на годину витрат праці, (рядок 1 / рядок 6)	52,23	67,07	70,04	84,71

*** Дивись в тексті вище — Пояснення, (текст після табл. 1).

Таблиця 5.

**Оцінка фактичних (ринкових) цін витратами праці
в галузях транспорту і зв'язку в Україні 2012 — 2014 рр.**

№ з/п	Показник	2012	2013	2014
1	2	3	4	5
1	Випуск товарів і послуг в галузях транспорту і зв'язку у фактичних цінах; млн. грн.	222425 [25, с. 30]	231003 [30, с. 75]	217287 [30, с. 75]
2	Середньооблікова кількість найманих працівників у галузях транспорту і зв'язку; усього, тис.	826 [25, с.343]	809 [25, с.343]	731 [17, с.355]
3	Використання фонду робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку в середньому на одного працівника (всього відпрацьовано); годин	1699 [21, с.369]	1671 [25, с. 352]	1614 [17, с. 362]
4	Фонд відпрацьованого робочого часу працівниками у галузях транспорту і зв'язку; тис. астрономічних годин, (рядок 2 × рядок 3)	1403374	1351839	1179834
5	Коефіцієнт кількості годин праці у розрахунку на одну астрономічну годину робочого часу ***	1,867504	1,898797	1,767304
6	Кількість праці, що витрачена працівниками в галузях транспорту і зв'язку, усього; години витрат праці, (рядок 4 × рядок 5)	2620807	2566868	2085125
7	Оцінка грошей витратами людської праці, (або, що одне й те ж саме, — вартісна оцінка ринкових цін у галузях транспорту і зв'язку); грн. / на годину витрат праці, (рядок 1 / рядок 6)	84,87	89,99	104,21

*** Дивись в тексті вище — Пояснення, (текст після табл. 1).

Таблиця 6.

**Розрахунок індексу монетарної інфляції продукції
галузей транспорту і зв'язку**

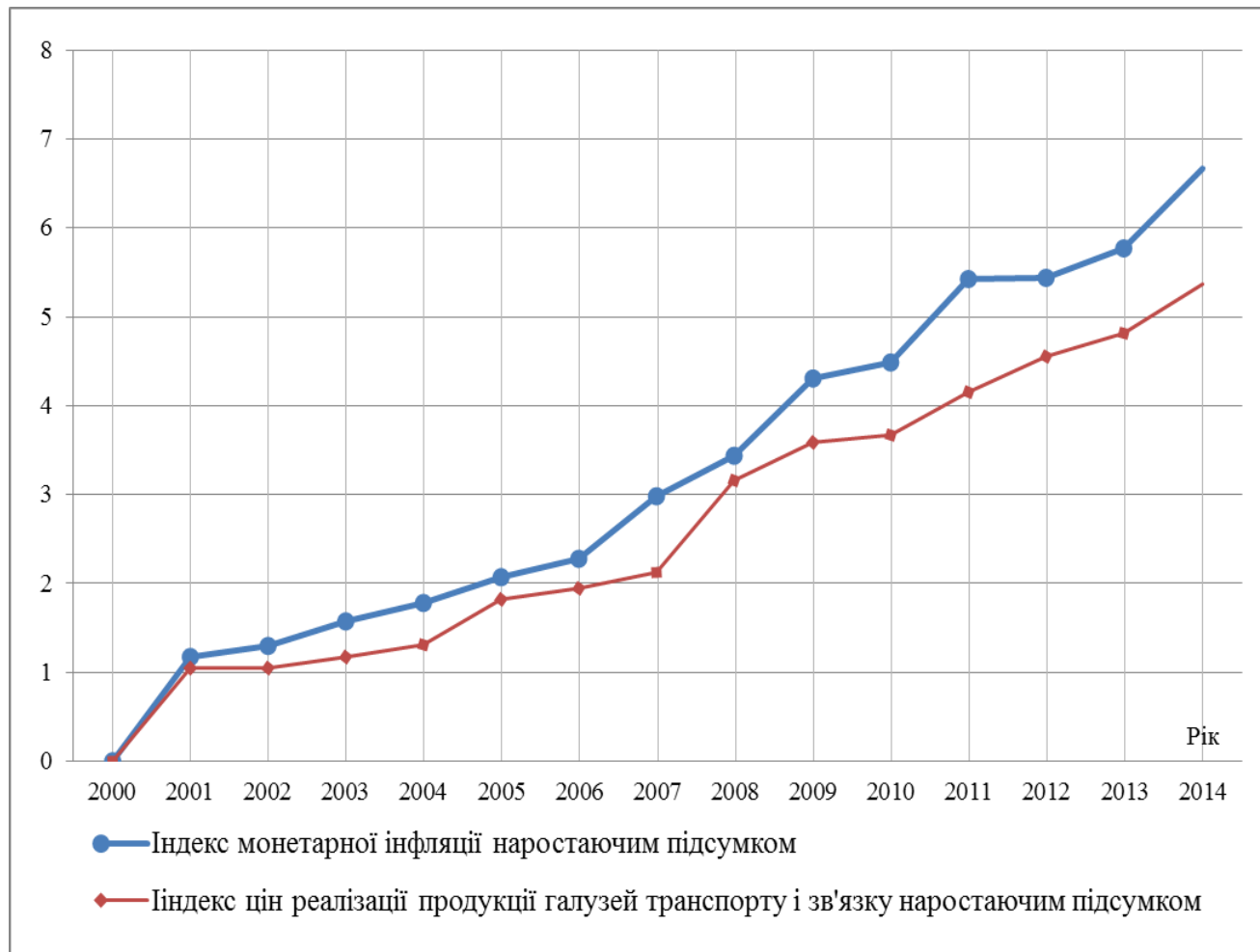
Рік	Оцінка грошей витратами людської праці, (або, що одне й те ж саме, вартісна оцінка ринкових цін у галузях транспорту і зв'язку); грн. / на годину витрат праці	Індекс (річний) монетарної інфляції грошей які залучалися до процесу формування ціни на продукцію та послуги в галузях транспорту і зв'язку, % до попереднього року (розраховано нами)	Індекс цін на послуги та продукцію галузей транспорту і зв'язку – річний, % до попереднього року (експертна оцінка на підставі даних статистичних щорічників України)
1	2	3	4
2000	15,62	100,00	99,5 [14, с. 31]
2001	18,02	115,36	103,3 [14, с. 31]
2002	20,13	111,71	100,6 [22, с. 80]
2003	24,30	120,72	111,3 [15 с. 78]
2004	27,54	133,33	112,0 [15, с. 78]
2005	32,15	116,74	139,3 [17, с. 63]
2006	35,39	110,08	107,4 [16, с. 81]
2007	41,75	117,97	109,3 [16, с. 81]
2008	52,23	125,10	149,0 [16, с. 81]
2009	67,07	128,41	113,5 [16, с. 81]
2010	70,04	104,43	102,2 [17, с. 63]
2011	84,71	120,95	113,3 [25, с. 69]
2012	84,87	100,19	109,8 [17, с. 63]
2013	89,99	106,03	105,6 [17, с. 63]
2014	104,21	115,80	111,7 [17, с. 63]
У підсумку з 2000 р. по 2014 р.	—	667,16	537,24

Висновки. У статті розглянуто інфляційні процеси стосовно цін на послуги та продукцію галузей транспорту і зв'язку, тому висновки є коректними саме для цін транспортного сектору разом із підприємствами зв'язку за умов, що складалася в Україні впродовж 2000—2014 рр.

Починаючи з 2000 р. і до 2014 р., тобто за п'ятнадцять років, монетарна інфляція показує збільшення цінового навантаження на одиницю праці для послуг і продукції транспортного сектору більш ніж у 6,5 разів (у 6,6716 — колонка 2, табл.6). За той же період ринкове зростання цін на продукцію галузей транспорту і зв'язку відбулося майже у 5,5 разів (у 5,3724 — колонка 4, табл.6). Зважаючи на результативні дані що зібрані в табл. 6, та проілюстровані

графіком (рис. 1), можемо запропонувати наступні висновки.

Темпи зростання монетарної інфляції не співпадають з темпами росту цін. Темпи зростання монетарної інфляції є вищими за темпи зростання цін. Явний незбіг темпів наглядно спостерігається на графіку (рис. 1).

Рис. 1. Графік порівнювання темпів росту індексів монетарної інфляції та індексів цін на послуги та продукцію галузей транспорту і зв'язку в Україні

Спостерігається прямо пропорційний зв'язок між монетарною інфляцією та індексом цін (принаймні, для цін на послуги та продукцію галузей транспорту і зв'язку 2000—2014 рр. в Україні), тобто, за умови зростання вартісної оцінки грошей, що формували фактичні (ринкові) ціни на послуги та продукцію галузей транспорту і зв'язку, індекс цін також зростає.

Також спостерігається випереджуюча тенденція росту індексу монетарної інфляції стосовно до індексу цін: спочатку зростає монетарний індекс, а вже

після нього фіксується зростання індексу цін. Випереджувальна тенденція росту індексу монетарної інфляції щодо індексу цін має випереджувальний термін (лаг, проміжок часу) від півроку до двох років.

На нашу думку, індекс зростання цін не є показником інфляції, це лише тільки показник росту цін, який, за певних умов може бути спровокований як інфляцією, так і не інфляційними чинниками.

Усі наведені вище висновки є попередніми і потребують подальшої перевірки, але один висновок можемо зробити як узагальнюючий уже тепер.

Показники монетарної інфляції та показники зростання цін (індекс цін, рівень цін) — це різні показники, які є самостійними за механізмами їх виникнення, але є взаємопов'язаними за механізмами їх прояву.

Взаємозв'язок та взаємовплив цих показників потребує подальшого дослідження. Отже, цілком доцільними є подальші дослідження з метою накопичення матеріалів у напрямі щодо взаємозалежності або ж її відсутності між монетарною інфляцією та зростанням або падінням цін.

Список літератури:

1. Зайцев, О. В. Вимірювання цінності грошей / О. В. Зайцев // Вісник Української академії банківської справи. – 2015. – №2 (39). – С. 46-52.
Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/44439>
2. Зайцев, А. В. Исчисление величины стоимости продукта труда / А. В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2004. – №6(65). – С. 159-165.
Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/1504>
3. Зайцев, А. В. Развитие принципов экономической науки / А. В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2010. – №1, Том 2. – С.5-21
Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/3005>
4. Zaitsev, O. Objective value of commodities, its definition and measurement / O. Zaitsev // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky, Košice, Slovakia. – 2016. – Volume 4, № 6, – P. 184 – 186.
Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/46012>
5. Zaitsev, O. V. Monetary Inflation and its Connection with Rising Prices / O. V. Zaitsev // Journal of Advanced Research in Law and Economics. – 2016. – Vol. 7. – № 3. – С. 698–707.
Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/48774>
6. Теорія грошей : Навч. посібник. /А. Гальчинський. 3 вид. — К. : Основи, 1998. — 415 с.

7. Гроші та кредит : Підруч. / М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.; за заг. ред. М. І. Савлука. — 4-те вид., переробл. і допов.— К. : КНЕУ, 2006. — 744 с.
8. Основи економічної теорії : Підручник / А. А. Чухно, П. С. Єщенко, Г. Н. Клишко та ін.; за ред. А. А. Чухна. — К. : Вища шк., 2001. — 606 с.
9. Макроекономіка : Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. — 4-те вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2008.— 743 с.
10. Система национальных счетов 2008. (СНС 2008) // Европейская комиссия. Международный валютный фонд. Организация экономического сотрудничества и развития. Организация Объединенных Наций. Всемирный банк. — Нью-Йорк, 2012. — 827 с. — [Электронный ресурс].
11. Статистичний щорічник за 2000 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Техніка, 2001. — 600 с.
12. Руководство по физиологии труда. / Под ред. проф. М.И.Виноградова. — М. : Медицина, 1969. — с. 408.
13. Шеррер Ж. Физиология труда. Эргономия. / Ж.Шеррер, пер. с фр., Под ред. З. М. Золиной. — М. : Медицина, 1973. — с. 496.
14. Статистичний щорічник за 2001 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Техніка, 2002. — 646 с.
15. Статистичний щорічник за 2006 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Консультант, 2007. — 552 с.
16. Статистичний щорічник за 2010 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Август Трейд, 2011. — 560 с.
17. Статистичний щорічник за 2014 рік / за ред. І. М. Жук, — К. : Консультант, 2015. — 586 с.
18. Збірник «Україна — 2014» / відп. за вип. О. А. Вишневська, — К. : Держаналітінформ, 2015. — 28 с.
19. Статистичний щорічник за 2002 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Консультант, 2003. — 664 с.
20. Статистичний щорічник за 2003 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Консультант, 2004. — 632 с.
21. Статистичний щорічник за 2012 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Август Трейд, 2013. — 552 с.
22. Статистичний щорічник за 2004 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Консультант, 2005. — 592 с.
23. Статистичний щорічник за 2005 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Консультант, 2006. — 575 с.
24. Статистичний щорічник за 2007 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Консультант, 2008. — 572 с.
25. Статистичний щорічник за 2013 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Консультант, 2014. — 534 с.
26. Статистичний щорічник за 2008 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Консультант, 2009. — 571 с.
27. Статистичний щорічник за 2009 рік / за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Інформаційно-аналітичне агентство, 2010. — 566 с.

28. Статистичний щорічник за 2011 рік / за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Август Трейд, 2012. – 559 с.

29. Статистичний бюлетень за 2015 рік. / відп. за вип. О. А. Вишневська, — К. : Державна служба статистики України, 2016. — 101с.

30. Статистичний збірник. Україна у цифрах 2015. / За редакцією І. М. Жук, відповідальний за випуск О. А. Вишневська, К. : Державна служба статистики України, 2016. — 239 с.

Бібліографічний опис: Зайцев, О. В. Взаємодія монетарної інфляції з індексом цін в галузях транспорту і зв'язку / О. В. Зайцев // Науковий журнал «Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії». м. Запоріжжя. – 2016. – Випуск 6 (06), Ч.2. – С. 109-116.